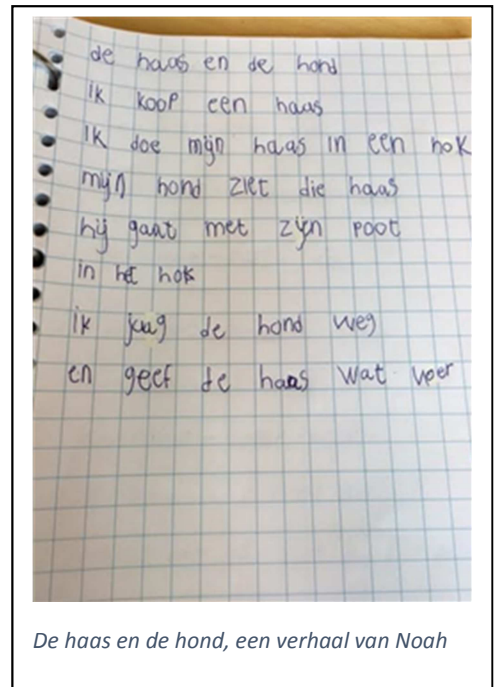

Zo wordt het kind een spellingexpert!

Het nut van verhalen schrijven bij dyslexietherapie

Waarom moeten we goed leren spellen? Wat is de functie en het nut van schrijven en schrijfvaardigheid? Wanneer gebruik je geschreven taal en waarom? Het is zinvol om na te denken over het belangrijkste doel van spellingvaardigheid, want het uiteindelijke doel is dat leerlingen zich kunnen redden in onze geletterde maatschappij. Schrijven en schriftelijk reageren, blijft een prominente rol spelen. Zo zien we door de opkomst van allerlei sociale media dat het versturen van en reageren op berichten een belangrijk tijdverdrijf is. De volgende vraag dringt zich dan op: 'Hoe bouw je die transfer in binnen de dyslexietherapie?' In twee artikelen geef ik een werkwijze die binnen de setting van onze zorggroep een positief resultaat heeft opgeleverd en met dit artikel hoop ik dat andere kinderen met dyslexie van deze werkwijze kunnen profiteren. In het eerste artikel beschrijf ik het 'Waarom' en in het tweede artikel het 'Hoe'.

De haas en de hond, een verhaal van Noah

Spellinglessen, hoe zien ze er vaak uit?

Binnen de dyslexietherapie werken behandelaars aan het verbeteren van de lees- en spellingvaardigheid van leerlingen. Allereerst is het van belang dat de leerling de klanktekenkoppeling beheerst. Bij problemen hiermee dient de leerling zich hiervan bewust te zijn en te beschikken over strategieën om deze te kunnen ondervangen. Ten tweede dient de leerling voldoende kennis te bezitten van de belangrijkste spellingregels en -structuren. Het betreft hier regels en structuren die de zelfredzaamheid van leerlingen vergroten. Ongeveer 70% van de spellingfouten die mensen vaker maken, behoren tot vijf categorieën: (1) de klankzuivere en (2) bijna klankzuivere woorden, (3) de verlengingsregel, (4) de lange klankregel (verenkeling) en (5) de korte klankregel (verdubbeling).

De behandelaar toetst de kennis van strategieën door het afnemen van gestandaardiseerde toetsen. Ook de school meet de spellingsvaardigheid van kinderen. Hierbij kijkt de leerkracht met methodegebonden toetsen naar wat het kind heeft geleerd in de les en wat het aan spellingkennis bezit afgezet tegen landelijke normen (Cito).

Adelante toetst de spellingvaardigheid op drie niveaus:

1. gekwalificeerde spellingtoets door afname van het PI-dictee en daarnaast dictees uit "Geregeld" van Ruijsenaars om een goed beeld te krijgen van de spellingvaardigheid van het kind in vergelijking met leeftijdsgenoten en afgezet tegen de leerlijn spelling (referentieniveaus volgens de CED leerlijn spelling);
2. een diagnostisch gesprek over het woord- en/of zinnedictee. Hierin bespreekt de behandelaar met het kind procedures waaruit moet blijken of het kind beschikt over declaratieve kennis van de spellingregels. Het kind mag uitleggen en vertellen welke regels het heeft gebruikt. En het kind vertelt hoe het tot een bepaalde schrijfwijze is gekomen, de procedurele kennis;
3. bij spontane schrijfproducten krijgt het kind alle ruimte om te vertellen hoe het tot het schrijven van het product is gekomen. Naast het praten over de inhoud van het verhaal

(beleving en motivatie) kijken behandelaar en kind samen naar de schrijfstijl, spelling en grammatica.

Waarom aandacht voor schrijfactiviteiten tijdens spellinglessen?

We leven in een geletterde maatschappij waarin geschreven taal nog steeds een prominente plaats inneemt, denk aan Facebook, appen, sms-en en reageren op internetfora. Kinderen met dyslexie hebben naast problemen met het technisch lezen vaak ook problemen met spelling. Het hanteren van het zelfredzaamheids criterium in of tijdens de behandeling is daarom van belang.

Het uitgangspunt bij de aanpak van spellingvaardigheid is het werken naar een minimaal 1F niveau op het gebied van de schrijfvaardigheid, zodat een leerling voldoende schrijfvaardig wordt om zich maatschappelijk te kunnen redden bij de overgang naar het voortgezet onderwijs. Voor volwassenen is het uiteindelijke criterium voor maatschappelijke zelfredzaamheid het behalen van een 2F niveau (1 Streefniveau).

Het is belangrijk dat kinderen leren om in goed gespeld Nederlands een tekst te schrijven. Dit betekent dat kinderen niet alleen op toetsen een voldoende resultaat moeten laten zien voor spelling, maar nog belangrijker dat zij in goed gespeld Nederlands diverse soorten teksten leren schrijven binnen een sociale context (FB, WhatsApp, ...). Als wij dit belangrijk vinden, dan hoort spelling niet alleen thuis binnen de spellinglessen, maar is het van belang om bij alle schrijfactiviteiten de spellingvaardigheid te integreren.

Hoe maak je een kind eigenaar van zijn eigen leerproces binnen het spellingonderwijs?

Het werken met verhalen schrijven komt niet alleen de spellingvaardigheid ten goede, maar voldoet ook aan de drie psychologische basisbehoeften: autonomie, competentie en relatie.

- Autonomie: het kind bepaalt waar het over schrijft en krijgt hier ook alle ruimte voor. Het kind kijkt zelf zijn eigen werk na, wat leidt tot eigenaarschap over eigen schrijfproducten van de start tot de uiteindelijk definitieve versie van zijn eigen schrijfproduct.
- Competentie: het kind ervaart dat het zelf een verhaal kan schrijven en dat het in staat is om het eigen werk na te kijken. Door het vieren van successen krijgt het zelfvertrouwen een boost.
- Relatie: de relatie met de behandelaar is er een van samen leren, verbondenheid en vertrouwen. Dit kunnen we doen door het delen van de verhalen van kinderen, bijvoorbeeld door deze op te hangen in de praktijkruimte, op school, en in huis. Het kind ervaart verbondenheid met anderen door de communicatie via het verhaal. De behandelaar laat op deze manier zien oprecht geïnteresseerd en trots te zijn op de schrijfproducten van het kind.

Als we schrijfvaardigheid een belangrijke vaardigheid vinden voor kinderen, dan is het van belang niet alleen te werken aan beheersing op woordniveau, maar daarnaast te zorgen dat we kinderen in de gelegenheid stellen om op een aantrekkelijke manier hun spellingvaardigheid te laten zien. Het nut van verhalen schrijven is dat we ze als het ware uitdagen om hun vaardigheid te etaleren en ze trots te laten zijn op hun eigen werk. In een vervolgartikel geef ik 7 tips om dit in de praktijk te brengen.

Auteur:

- *Monique Krings – Heussen, werkzaam als dyslexiespecialist voor Adelante-Zorggroep. Logopedist - Dyslexiespecialist Master SEN (m.krings@adelante-zorggroep.nl)*